



# روان‌شناسی تربیتی


مدرس : میثم عزیزآبادی



## فصل پنجم : رفتار ورودی و سنجش آغازین

### تعریف رفتار ورودی :

- رفتار ورودی به آمادگی فرد برای یادگیری هدف های آموزشی اشاره می کند ؛ یعنی :
- ۱- آنچه که یادگیرنده قبلا آموخته است و برای یادگیری مطلب تازه پیش نیاز محسوب می شود
  - ۲- و همچنین کلیه تجربه های مثبت و منفی یادگیرنده از آموخته های قبلی او را که بر یادگیری مطلب تازه موثرند ، رفتار ورودی او می نامیم



مسئله **آمادگی** دانش آموز ، هر چند ممکن است بدیهی فرض شود ، بسیار حائز اهمیت است . هنوز هم در بسیاری از موارد دیده می شود که معلم از دانش آموز رفتاری را توقع دارد که از او ساخته نیست . باید به خاطر داشت که اگر دانش آموز برای یادگیری مطلبی آمادگی نداشته باشد ، همه تلاش معلم در آموزش آن مطلب ، به **هدر** خواهد رفت .

موضوع های درسی مدارس معمولاً به نحوی برنامه ریزی می شوند که از **ساده به دشوار** ، به دنبال یکدیگر قرار می گیرند و **یادگیری هر** موضوع مستلزم یادگیری قسمت هایی از موضوعات پیش از آن است .



با توجه به توضیحات قبلی ؛ رفتارهای ورودی ، رفتارهایی هستند که دانش آموز باید پیش از یادگیری جدید ، آنها را کسب کرده باشد .

این رفتارها ، هم جنبه شناختی دارند ؛ هم عاطفی و هم روانی - حرکتی .

رفتارهای ورودی شناختی : به یادگیری شناختی پیش نیاز اشاره می کنند .

رفتارهای ورودی روانی - حرکتی : مهارت های حرکتی پیش نیاز یادگیری را شامل می شوند .

رفتارهای ورودی عاطفی : به علاقه ، انگیزش ، و طرز برخورد یادگیرنده با موضوع تازه ( یعنی همان علاقه به درس ) دلالت دارد .

مثال : برای یادگیری عمل ضرب :

توانایی انجام عمل جمع ، رفتار ورودی شناختی است .

توانایی گرفتن قلم یا گچ در دست ، رفتار ورودی روانی - حرکتی است .

علاقه مندی به یادگیری اعمال ریاضی ، رفتار ورودی عاطفی به حساب می آید .

بنابراین ، برای هر یادگیری جدید ، ترکیبی از این سه نوع رفتار ورودی ضروری است .

## مثال اول :

### در بحث ( ضرب اعداد دو رقمی ) :

هدف آموزشی از تدریس این مبحث این است که :  
دانش آموز باید بتواند اعداد دو رقمی را در هم ضرب کند

بنابراین رفتار ورودی این هدف آموزشی این است که :  
دانش آموز باید بتواند اعداد دو رقمی را با هم جمع کند .

## مثال دوم :

### هدف آموزشی :

یادگیرنده باید بتواند ، از روی ساعت دیواری ، وقت را با حداکثر یک دقیقه اشتباه ، با صدای بلند بخواند .

### رفتارهای ورودی :

یادگیرنده باید بتواند :

- ۱- از دو شیء کوچکترین آنها را انتخاب کند ؛ مثلا از دو عقربه ساعت ، عقربه کوچک را نشان دهد .
- ۲- سمت عقربه را تشخیص دهد ، مثلا در جواب این سوال که عقربه کوچک چه عددی را نشان می دهد ؟ جواب درست بدهد
- ۳- دستورات شفاهی را اجرا کنند ، مثلا بتواند کتاب را ورق بزند
- ۴- اعداد ۱ تا ۶۰ را تشخیص دهد ، بنویسد و بخواند
- ۵- از یک تا ۶۰ را بشمارد

## سنجش آغازین :

بعد از آنکه معلم رفتارهای ورودی مربوط به هدف های آموزشی را تهیه و تدوین کرد ، لازم است در عمل به وجود این رفتارها در دانش آموزان مطمئن شود که این کار از طریق **سنجش آغازین** صورت می پذیرد . برای مثال وقتی معلم تعیین کرد که برای آموزش تقسیم اعداد دو رقمی ، دانش آموزان او باید توانایی جمع ، ضرب و تفریق اعداد دو رقمی را داشته باشند ، باید تعیین کند که آیا دانش آموزان این تواناییها را از پیش **آموخته اند** یا از این بابت **کمبود هایی** دارند .

سنجش آغازین که نوعی از ارزشیابی تشخیصی به حساب می آید ، وسیله اندازه گیری رفتارهای ورودی و تشخیص کمبودهای یادگیری های پیش نیاز دانش آموزان است .

**برای مثال :** معلمی که می خواهد توانایی دانش آموزان کلاس خود را در توانایی انجام اعمال جمع ، تفریق و ضرب اعداد دو رقمی را بسنجد می تواند تعدادی اعداد دو رقمی بدهد و بخواهد که اعمال جمع ، تفریق و ضرب را انجام دهند .



# تفاوت سنجش با پیش آزمون :

باید به خاطر داشت که سنجش آغازین با پیش آزمون **تفاوت** دارد .

پیش آزمون ، پیش از آغاز درس به یادگیرندگان داده می شود و هدف از اجرای آن ، تعیین میزان اطلاعات یادگیرنده از مطالبی است که قرار است آموزش داده شوند ؛ اما سنجش آغازین نه به این منظور ، بلکه برای اندازه گیری میزان تسلط یادگیرنده بر پیش نیازهای درس تازه یعنی همان رفتارهای ورودی مبتنی است .

البته معلم می تواند در آغاز درس هر دو آزمون بالا ، یعنی هم آزمون مربوط به رفتارهای ورودی ( سنجش آغازین ) و هم آزمون مربوط به هدف های آموزشی درسی ( پیش آزمون ) را اجرا نماید

نتایج حاصل از اجرای آزمون مربوط به رفتارهای ورودی ( سنجش آغازین ) بر معلم معلوم می سازد که آیا همه دانش آموزان یا دانشجویان بر پیش نیازهای مطلب مورد یادگیری تسلط یافته اند یا اینکه همه یا برخی از آنان به آموزش ترمیمی پیش از آموزش اصلی نیازمندند .

فایده استفاده از پیش آزمون همراه با آزمون مربوط به سنجش آغازین این است که به ما نشان می دهد دانش آموزان چه مقدار از مطالبی را که قرار است بیاموزند از **قبل** می دانند . اگر معلوم شد دانش آموزان مقداری از هدف های آموزشی درس را از قبل یادگرفته اند ، می توان آن هدف ها را از فهرست هدف های آموزشی درس حذف کرد .

## علت عدم علاقه فراگیران به درس چیست ؟

مهمترین عامل تعیین کننده علاقه مندی یا بی علاقه‌گی دانش آموز نسبت به درسها و تکالیف یادگیری **تجارب موفقیت آمیز** یا **شکست** او در یادگیری های درس های **مختلف** است . یعنی اگر دانش آموز طی سالهای آموزشگاه همواره تجارب موفقیت آمیزی کسب کند به تدریج بر علاقه او نسبت به یادگیری دروس مختلف و کل آموزشگاه افزوده می شود ، و در نتیجه مفهوم مثبتی از خود در او تشکیل می شود . اما اگر این تجارب متراکم غالباً با شکست توأم باشند ، اندک اندک در یادگیرنده بی علاقه‌گی و بی میلی نسبت به دروس و آموزشگاه ایجاد می شود ، و سرانجام ممکن است به مفهومی منفی از خود و تواناییهای خود در او بینجامد .

بنابراین ، بهترین راه جلوگیری از بی میلی و بی علاقه‌گی در یادگیرنده و افزایش سطح علاقه و نگرش مثبت او نسبت به یادگیری و فعالیت های آموزشگاه ، فراهم آوردن امکانات کسب توفیق در یادگیرنده است

## فنون ایجاد علاقه و انگیزش در یادگیرندگان :

- ۱- آنچه را که از یادگیرندگان به عنوان هدف آموزشی انتظار دارید در آغاز درس به طور دقیق به آنان بگویید و در آنان نسبت به نتایج یادگیری انتظارات مثبتی ایجاد کنید .
- ۲- از تشویق های کلامی استفاده کنید .
- ۳- از امتحانات و آزمونها ، به عنوان وسیله ای برای ایجاد انگیزش در یادگیرندگان ، استفاده کنید .
- ۴- مطالب و موضوع های درسی را از ساده به دشوار ارائه دهید .
- ۵- از ایجاد رقابت ، چشم و هم چشمی در میان دانش آموزان جلوگیری کنید .
- ۶- به یادگیرندگان ، مسائل و تکالیفی بدهید که نه خیلی ساده و نه خیلی دشوار باشند .
- ۷- تا آنجا که ممکن است مطالب درسی را بصورت معنی دار و در ارتباط با موقعیت های زندگی ارائه دهید .